

PRZYKAŻYCIEL (7) *sb m*

przykażyciel (6), [**przykaziciel**], przykażyciel *a.* przykaziciel (1).

-ka- (4), -ka- (1) *RejPos* (4:1); *prawdopodobnie* -ciél, -ciel-.

sg [*N* przykażyciel.] \diamond *I* przykażyciel(e)m (2). \diamond *V* przykażycielu (4). \diamond *pl* *A* przykażyciel(e) (1).
Sł stp notuje, Cn brak, Linde XVI w. (sześć z niżej notowanych przykładów).

1. *Nauczyciel, mistrz; praeceptor PolAnt, Vulg* (7) : [**przykazyciel/ Praeceptor, magister. Volck** Vvv2v, 86.]

przykażyciel czyj (1): *KwiatKsiąż B2v cf Szereg.*

Szereg: »preceptor albo przykażyciel« (1): Dobrze fię tedy z nimi [z *młodzieńcami*] dzieie/ yefliże złaiani fromayą fię/ albo fkarani ftawayą fię lepfzymi/ y fwoye preceptory albo przykażyciele miluyą *KwiatKsiąż B2v.*

a. *O Jezusie* (6) : *Goski A12v; [trędowaci]* przed domem onym zábiegli drogę dáleko temu Pánu fwoiemu/ á nie śmieli fie blifko przyftąpić do nie^{go}/ iedno z dáleká wołáli: Iezu przykazycielu mocny/ to ieft/ ktory wżytko rofkazaniem fwym fnádnie vczynić możelz/ zmiłuy fie nád námi. *RejPos* 213, 212v, 213 [2 r.]; [*SandMalEwan* 36; *A Simon* odpowiedaiąc/ rzekł mu Miftrzu (*marg*) przykazycielu (-) przes całamy noc/ pracuiąc nic nie doftali *MurzNT Luc* 5/5; *Leop Luc* 17/13 (*Linde*); Przyftąpiwłzy tedy Zwolennicy/ obudźili go/ mowiąc: Przykazycielu/ giniemy. *Leop* 1577 *Luc* 8/24 (*Linde*); *WujPosN* 1584 II 206 (*Linde*)].

Wyrażenie: »przykażyciel świata« (1): Słyfzyłz też tu iáwnie á iáfnie [...] s przykłądu tego [o *trędowatych* (*Luc* 17/13)]/ [...] Iż oni nędzni ludzye/ [...] nic nie wąpiąc o możności y o miłofierdzyu Páná thego/ gdyż go wyznawáią być przykażycielem fwiátá wżytkiego/ wołáią do niego s pokornym á z wiernym fercem fwoim/ á fą wyflucháni. *RejPos* 214.

2. [*Władca, rozkazodawca*: Ktoremv [*Aleksandrowi*] persa bar^barvysz odpowyedzial Nawysszy przykaszyczyelyv [*maxime imperator*] nyemnymay szecz bych ya byl macedonszky *HistAl* 1510 177; gdi [*czart i śmierć*] Cristussa rosbiiaiczego wswich przibidkach widzieli, y zawolali, rzekacz: [...] I ktori ty gestes, tako wielki a maly, pokorny a wyssocki, ryczers a przikaziciel wyobrazenyv slugi, A barzo dziwny walecznyk, y krol chwali? *SprChęd* 148.]

Synonimy: 1. *mistrz, nauczający, nauczyciel, pedagog, preceptor, uczyciel, ukaziciel*; 2. *pan, rządziciel, sprawca.*